

In nazadnje, postavimo še vprašanje, kaj nam pomeni Vasilij Melik kot človek. Brez dvoma uživa ugled in priljubljenost med zgodovinarji in med sodelavci fakultete zaradi svoje skromnosti, odprtosti in vedrega značaja. Vemo tudi, da je zbiratelj uporabnih predmetov iz vsakdanjega življenja, drobnih, na videz nepomembnih, pa vendar tako značilnih za dobo, v kateri so nastali. Vemo, da je ljubitelj narave, zaljubljen v lepoto Slovenije, da je ljubitelj lepe književnosti in glasbe, da ceni le poštenost in odkritost, da je vedno optimist in da ima vero v človeka, predvsem mladega človeka. Če na oddelku za zgodovino vlada delovno, ustvarjalno, sproščeno in tovariško vzdušje, in če na oddelku sodelavci radi prihajamo in na njem tudi radi delamo, je v mnogočem tudi Melikova zasluga.

Za vse dosedanje delo Vasiliju Meliku ob sedemdesetletnici čestitamo in se mu zahvaljujemo, želimo pa mu še dosti zdravih, plodnih, ustvarjalnih in predvsem vedrih let!

Ignacij Voje

NAGOVOR OB POČASTITVI JUBILEJA PROF. DR. VASILIJA MELIKA NA ODDELKU ZA ZGODOVINO

Vse, ki smo se tu zbrali, da počastimo rojstni dan našega profesorja dr. Vasilija Melika, prav lepo pozdravljam, slavljenca seveda pa še prav posebej. To, da naj spregovorim profesorju Meliku, me je spravljalo v določeno zadrego, saj je večini od vas bolj znan kot meni, poleg tega pa sem tudi ne sodijo misli o jubilarantu, s katerimi je bila in bo seznanjena širša javnost v časnikih in strokovnih časopisih. Zato pa bom ob tej priložnosti z veseljem namenil profesorju Meliku in vam nekaj povsem osebnih misli.

Pred kratkim sem se pogovarjal s kolegom Vodopivcem o tem, kako tudi v novejši zgodovini primanjkuje preučevanja družbene zgodovine. Ugovarjal sem mu in dajal prednost politični zgodovini pred družbeno. Šele, ko sem razmišljal o profesorju Meliku, sem začutil, da je imel Peter prav, in mu dajem ob tej priložnosti kompliment.

Prav v teh dneh, ko me je »preganjal« profesor Melik, sem spoznal, da občudujem in cenim njegove zgodbe in njegove primere, s katerimi nam postreže ob kavi in klepetu. Te zgodbe namreč niso samo delček družabnosti, v kateri prijetno preživimo tistih petnajst minut ali pol ure, ampak so največkrat sporočilo zgodovinarja — rekel bi mojstra detajla, s katerim v pogovoru ne opredeli le vsebine tega detajla, ampak pogosto z detajlom opredeli vsebino nekega celega, širšega loka. Vsaj meni to veliko pomeni: zadeti in zajeti z nekim sočnim primerom »iz krvi in mesa« čustveno stran nekega trenutka in daljšega časa, podati dejansko tisto privzdignjeno resnico, ki je nikjer ne moremo najti zapisano in ki vendar obstaja. Profesor Melik nam tako v klepetu z detajlom posreduje tudi neko človeško realnost in prakso, in hkrati z mislijo sooblikuje aktualni trenutek. Pri tem pa nikoli ne docira in ne pedagogizira, pač pa opazuje zgodovino dokaj mirno — z njo ne želi dokazovati, ampak z njo predvsem odkriva.

V zadnjem desetletju, ko je še vedno prevladovala v politiki nespamet brez okusa, smo večkrat pili kavo s profesorjem Melikom, ki nam je ali mi je povedal s svojimi zgodbami, da se lahko veliko dogaja s posameznim človekom. Tako nam je pravzaprav približal družbeno zgodovino, ki ni brezosebna in hladna kot politična. Profesor Melik ni, kot bi rekel pisec Elias Canetti, »zgodovinar, ki občuduje moč« in ni zgodovinar, ki piše državno zgodovino, profe-

sor Melik je občudovalec duha. Pogovarjati se z njim je tako, kot da bi bili na redki dobri razstavi, za katero so potrebni veliko znanja, malo predmetov, pravi predmeti in pravilna postavitve, kar vse pričara nek pretekli čas, ki pa se dotakne človeka danes. Večkratno srečanje s profesorjem Melikom pa pomeni možnost, da spoznamo veliko predmetov, veliko pravih pravilno postavljenih predmetov. Vse to pa profesor Melik dopolnjuje s poznavanjem literature. Tu pa je krog sklenjen, saj sta zgodovina in književnost od nekdaj povezani. Eden od razlogov njune povezanosti pa je tudi dejstvo, da je zgodovina zgodba. Profesor Melik je fin zgodovinar.

S tem sem želel povedati samo, kako vidim podobo zgodovinarja — našega profesorja v njegovem vsakdanjem in neobveznem utripu.

Spoštovani gospod prof. dr. Vasilij Melik in dragi Vasja! Čeprav nisi ti »kriv«, da smo mlajši zgodovinarji študirali zgodovino, se ti zahvaljujem v svojem in njihovem imenu, da si bil naš profesor in da si nam naklonjeni kolega. Vesel sem, da smo med bogatimi in različnimi obrazi zgodovinarjev srečali tudi tebe, tvoje pisanje in predstavljanje zgodovine in njeno razumevanje. Želim si, da bomo še velikokrat šli skupaj na kavo, na prijeten in neobvezujoč ter bogat klepet.

Na koncu pa povsem preprosto in iz srca: želim, ti vse najboljše za rojstni dan in še na mnoga leta!

18. januarja 1991

Vasko Simoniti

Objavljenih avtobiografij slovenskih zgodovinarjev skorajda ni, in to je škoda. Prav tako niso prav številne samo-predstavitve znanstvenega opusa naših historikov in objave njihovega pogleda na zgodovinsko vedo. Zato smo v uredništvu že nekaj časa razmišljali o uvedbi občasne rubrike »Zgodovinar o sebi in o svojem delu«, »Pogled v zgodovinarjevo delavnico« ali kaj podobnega. Jubilej profesorja Melika nam sourednikom ZČ nalaga, obstoj rokopisa za radijsko oddajo »Naši znanstveniki pred mikrofonom« (Radio Ljubljana, 26. 11. 1988) pa omogoča, da predstavitev slavljenčevega lika zaokrožimo tudi na ta način.

ZGODOVINAR O SEBI IN O SVOJEM DELU: PROF. DR. VASILIJ MELIK

Rodil sem se v Ljubljani 17. januarja 1921. Moja mama je bila doma v tedanji ljubljanski okolici, po materinih prednikih v Šiški, po očetovih na Fužinah. Maturirala je na c. kr. učiteljsko in je nekaj let učila na različnih šolah na Gorenjskem. Oče je bil iz Črne vasi na Barju. V 18. stoletju so začeli Barje osuševati, misleč, da bodo ustvarili bogato žitnico za vso Kranjsko. Iz žitnice ni bilo nič, prišli pa so kolonisti iz bližnjih in oddaljenih krajev. Tako je pred 150 leti nastala Črna vas, odkoder je bil moj oče. Fran Črnagoj, učitelj na barjanski šoli, ki je danes ni več, mu je omogočil študiranje. Na dunajski univerzi je končal zemljepis in zgodovino, učil deset let oba predmeta na gimnaziji, potem pa postal profesor geografije na ljubljanski univerzi. Od njega sem najbrž dobil veselje do narave, izletov in hitre hoje, od mame zanimanje za umetnost.

Dom je bil poln leposlovnih, zemljepisnih in zgodovinskih knjig. Med njimi je bila Občna zgodovina za slovensko ljudstvo, ki jo je pisal Josip Stare. Leta 1874 je izšel prvi snopič pri Mohorjevi družbi, 17 let pozneje pa 15., zadnji. To je bila prijetno, živo, vsem razumljivo pisana zgodovina, za fanta, kakršen sem bil, polna zanimivih zgodb, za odraslega pa tudi dragocena in polna podatkov. Malo pozneje sta me navdušila Sienkiewiczova zgodovinska romana Z ognjem